

Firmy premiéra nebo ministra, vůči nimž je ve střetu zájmů, nesmí čerpat dotace a zakázky z rozpočtu EU

EU dotace nejsou bezejmenným darem. Jde o přerozdělení finančních prostředků evropských daňových poplatníků, tedy i českých plátců daní. Použití peněz evropských daňových poplatníků pro vlastní prospěch jakékoli osoby, včetně případného předsedy nebo ministra vlády ČR ve střetu zájmů, by mohlo mít závažné dopady nejen pro veřejné činitele, jež by jeho střet zájmů neřešili, ale i pro celou Českou republiku.

Evropská legislativa Finanční nařízení EU, která je přímo účinná na území ČR, stanoví pět jasných pravidel ohledně střetu zájmů, která jsou přísnější a tvrdší než ta česká podle zákona o střetu zájmů:

Pravidlo č.1

Povinnost předcházet střet zájmů a poškozování finančních zájmů EU na všech úrovních.

Pravidlo č. 2

Střet zájmů je, když politik čerpá pro sebe nebo ve prospěch svých blízkých a zároveň má vliv na nastavení podmínek čerpání.

Pravidlo č. 3

Dojde-li k podezření na střetu zájmů, je třeba střet zájmů okamžitě řešit.

Pravidlo č. 4

Vznikne-li střet zájmů u premiéra nebo ministra, zastavují se dotace firmám, na něž je napojen okamžitě.

Pravidlo č. 5

Vznikne-li střet zájmů, může nastoupit trestní odpovědnost u všech, kteří nesplnili povinnost ho vyřešit.

Porušení pravidel o střetu zájmů musí řešit všechny instituce EU i orgány členských států, včetně českého prezidenta, Evropské rady, Evropské komise, Evropského účetního dvora, či případně Úřad evropského prokurátora (EPPO). Primárním důsledkem střetu zájmů premiéra nebo ministra by mělo být okamžité zastavení dotací a zakázek z rozpočtu EU firmám, vůči nimž je premiér nebo ministr ve střetu zájmů.

Nedojde-li k tomuto zastavení dotací a zakázek z rozpočtu EU k okamžiku jmenování premiéra nebo ministra, měl by situaci začít po trestněprávní linii Úřad evropského prokurátora (EPPO) vzhledem ke všem osobám, jež střetu zájmu premiéra nebo ministra nezabránili.

Podrobná analýza je uvedena v příloze.

www.verejnostprotikorupci.cz; info@verejnostprotikorupci.cz

Veřejnost proti korupci, z.s. je protikorupční iniciativa, která navrhuje a prosazuje systémová opatření proti korupci a klientelismu ve veřejné správě a mapuje korupční kauzy okolo nakládání s veřejným majetkem

V Praze dne 25. listopadu 2025

Za Veřejnost proti korupci:

Lukáš Wagenknecht
Hana Kordová Marvanová
Petr Beneš

www.verejnostprotikorupci.cz; info@verejnostprotikorupci.cz

Veřejnost proti korupci, z.s. je protikorupční iniciativa, která navrhuje a prosazuje systémová opatření proti korupci a klientelismu ve veřejné správě a mapuje korupční kauzy okolo nakládání s veřejným majetkem

Podrobná analýza

Pravidlo č.1: Povinnost předcházet střet zájmů a poškozování finančních zájmů EU na všech úrovních

Boj proti podvodům a ohrožování finančních zájmů Unie je jedno ze základních pravidel EU. Opatření proti ohrožování finančních zájmů EU musí mít odstrašující účinek a poskytovat účinnou ochranu v institucích EU i v členských státech EU. Členské státy EU, včetně ČR, musí mít stejnou úroveň ochrany finančních zájmů EU a vlastních finančních zájmů. Tolik článek 325 zakládající Smlouvy o fungování EU.

Navazující článek 61 přímo účinného nařízení o využívání rozpočtu EU (**Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2024/2509 ze dne 23. září 2024, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie**) podrobně definuje střet zájmů. Střet zájmů podle tohoto nařízení EU se vztahuje na osoby odpovědné za plánování, plnění rozpočtu, audit nebo kontrolu na všech úrovních v institucích EU i členských státech. Vyžaduje předcházení střetu zájmů i poškozování finančních zájmů EU ve všech rozpočtových fázích, tedy jak při jednání o výši či parametrech rozpočtu EU, či konkrétních dotací, tak při jejich vyplácení.

Finanční nařízení EU dále nerozlišuje pravidla způsobilosti v kontextu střetu zájmů pro investiční dotace, přímé zemědělské platby nebo jiné obecně užívané kategorie finanční podpory z rozpočtu EU. Zákaz poskytování prostředků z rozpočtu EU na dotace nebo dodávky zboží nebo služeb společnostem ovládaných premiérem nebo ministrem se týká jak tzv. investičních dotací, tak podpory přímých zemědělských plateb a jiných forem dotací v rámci společné zemědělské politiky.

Pravidla pro nezpůsobilost se týkají nejenom poskytování dotací ale také plnění v rámci veřejných zakázek, zahrnující zakázky na služby, dodávky a práce od společností ovládaných premiérem nebo ministrem. Pokud tedy jakýkoliv příjemce dotace spolufinancované ze souhrnného rozpočtu EU nakoupí v rámci financovaného projektu zboží nebo službu od premiérem nebo ministrem ovládané společnosti, je takový výdaj také nezpůsobilý, a nesmí být proplacený.

Pravidla pro způsobilost výdajů, resp. nezpůsobilost výdajů ve střetu zájmů premiéra nebo ministra podle finančního nařízení nemají žádné časové omezení. Stejně tak český zákon o střetu zájmů definuje povinnost zákazu proplácení dotací a dodávek veřejných zakázek společností, které ovládá ministr nebo člen vlády bez časového omezení. Časové lhůty 30 a 60 dnů se týkají ukončení podnikání nebo provozování rozhlasového nebo televizního vysílání.

Pravidlo č. 2: Střet zájmů je, když politik čerpá pro sebe nebo ve prospěch svých blízkých a zároveň má vliv na nastavení podmínek čerpání

Podle pravidel EU ke střetu zájmů dochází vždy, když je ohrožen nestranný a objektivní výkon funkcí účastníka veřejného činitele například z důvodu rodinné nebo citové vazby. Ke střetu zájmů nemusí reálně docházet, ale postačí, když se bude jednat o situaci, kterou lze objektivně navenek vnímat jako střet zájmů.

Výkladové sdělení Evropské komise k zabránění střetu zájmů a jeho řešení (2021/C 121/01), jež podrobně interpretuje rozpočtové nařízení EU z roku 2021 uvádí, mimo jiné, následující tři vodítka pro posuzování střetu zájmů.

Za prvé, ke střetu zájmů stačí pouhé riziko nebo možnost zvýhodňování nebo znevýhodňování z rodinných důvodů.

Za druhé, jako střet zájmů lze vnímat i objektivní okolnosti, které ovlivňují důvěru v nezávislost a nestrannost osoby nebo subjektu, i když ke střetu zájmů nedojde nebo i když daná osoba ze situace nemá ve skutečnosti žádný prospěch: například, existují faktické důkazy o tom, že existují vazby mezi funkcemi a předmětným zájmem, například pravomoc jednat nebo dávat pokyny, vazby přes třetí osobu, přetrvávající vazby na předchozí pozice, vazby na budoucí pozice nebo hierarchické a/nebo funkční vazby.

Za třetí, čím vyšší je odpovědnost nebo čím větší je zájem nebo čím větší je podíl na plnění rozpočtu, tím větší je pravděpodobnost vnímání střetu zájmů.

Pokud jde o rodinné vazby a citové vazby, v důsledku nichž může vznikat střet zájmů, je výkladové sdělení Evropské komise ohledně interpretace ustanovení článku 61 rozpočtového nařízení EU velmi názorné a explicitní.

Aby byla ohrožena nestrannost člověka z rodinných důvodů, nejsou zapotřebí citové vazby mezi členy rodiny. Pojem „rodina“ by měl zahrnovat i vztahy mezi dotčenou osobou a zúčastněnou stranou, které by běžně vzbuzovaly důvodné podezření ohledně možného nepřiměřeného rodinného vlivu na výkon úředních funkcí. Střet zájmů by se měl vztahovat přinejmenším na nejbližší rodinu.

„Nejbližší rodina“ by měla zahrnovat přinejmenším následující vztahy, byť vznikly na základě osvojení: manžel/manželka (včetně partnera/partnerky, s nímž/níž je osoba v (ne)registrovaném jiném než manželském svazku), děti a rodiče, (pra)prarodiče a (pra)vnučata, (nevlastní) bratři a sestry (včetně těch pocházejících ze smíšených rodin), strýcové a tety, neteře a synovci, bratrance a sestřenice z prvního kolene, tchán/tchyně, zeť/snacha, švagr/švagrová, nevlastní rodiče a nevlastní děti. Existence některého z těchto rodinných vztahů mezi dotčenou osobou a zúčastněnou stranou by měla být, mimo případy výjimečných, objektivně věrohodných okolností, přinejmenším považována za situaci, již lze objektivně vnímat jako střet zájmů.

Vedle koncepce „nejbližší rodiny“ může ke vzniku střetu zájmů vést i koncepce tzv. „širší rodiny“, zejména podle pravidel a předpisů nebo společenského vnímání v dané zemi nebo při zohlednění dalších okolností, jako jsou citové nebo hospodářské vazby. Důvěra veřejnosti v řádné plnění rozpočtu EU je ze zásady nedělitelná. Občané v zemi A musí mít důvěru v integritu plnění rozpočtu v zemi B. Proto pro odchylky v jednotlivých zemích EU zbývá jen velmi omezený prostor.

Podobně by osobní přátelství (nebo vztahy mezi kmotrem/kmotrou a kmotřencem/kmotřenkou), které může zahrnovat užší vazbu než s nejbližší rodinou, mohlo vést ke vzniku situace, kdy by dotyčná osoba svým zvláštním vztahem s tímto přítelem mohla ohrozit svou nestrannost a objektivitu. Každý, kdo trvale žije v domácnosti dotčené osoby, se přinejmenším nachází v situaci, již lze objektivně vnímat jako střet zájmů, pokud tento závěr není vyvrácen objektivně přijatelným protiargumentem.

Pravidlo č. 3: Dojde-li k podezření na střetu zájmů, je třeba střet zájmů okamžitě řešit

Podle zmíněného rozpočtového nařízení EU musí orgány na všech úrovních v EU i členských státech přijmout vhodná opatření, která u funkcí v rámci jejich odpovědnosti zamezí vzniku střetu zájmů. Výkladové sdělení Evropské komise ke střetu zájmů dává příklady, jak vzniklý střet zájmů řešit.

V případě, že nastane situace, již lze objektivně vnímat jako střet zájmů, musí být posouzena a vyřešena takovým způsobem, aby nadále nemohla být jako střet zájmů objektivně vnímána. Na přijímání rozhodnutí spojených s rozpočtem EU nesmí být uplatňován žádný vliv, a to i u tzv. nárokových přímých zemědělských plateb.

Například střetem zájmů dotčená osoba se musí zdržet přijímání rozhodnutí, která by mohla ovlivnit přidělování finančních prostředků jejím vlastním subjektům (nebo subjektům její nejbližší rodiny). Tato osoba by tedy měla zpretrhat všechny své vazby na daný subjekt, neměla by se účastnit žádného rozhodování týkajícího se přidělování finančních prostředků EU danému subjektu (a to i prostřednictvím odstoupení, pokud by zdržení se při rozhodování tuto situaci dostatečně neřešilo) nebo by subjekt mohl stáhnout svou žádost o finanční prostředky EU.

Kromě toho, výklad Evropské komise uvádí, co má dělat příslušný přímý nadřízený nebo příslušná pověřená schvalující osoba, jež má schválit či jmenovat osobu, jež by se ocitla ve střetu zájmů tímto jmenováním či schválením. Střetem zájmů dotčená osoba nesmí stavět svého přímého nadřízeného před hotovou věc, dokud o tom nerozhodne. Přímý nadřízený uplatní svůj úsudek a pečlivě zváží, zda by mohl někdo, kdo si je vědom příslušných skutečností, pravděpodobně dospět k názoru, že integrita

organizace je ohrožena nevyřešeným střetem zájmů. Přímý nadřízený by měl zhodnotit potřebu nahradit osobu, jež oznámila, že se může nacházet ve střetu zájmů.

Než tak učiní, a aniž jsou dotčeny příslušné právní předpisy, měl by orgán nebo přímý nadřízený situaci s dotčenou osobou nejprve projednat, a lépe tak posoudit riziko neobjektivního výkonu jejích povinností. V případě, že se vznik střetu zájmů prokáže, příslušný vnitrostátní orgán nebo orgán oprávněný ke jmenování zajistí, aby střetem zájmů dotčená osoba přestala vykonávat všechny příslušné činnosti související s plněním rozpočtu, včetně přípravy na tuto činnost. V souvislosti s tím může orgán nebo příslušná pověřená schvalující osoba vyžadovat v souladu s příslušnými právními předpisy stanovisko nebo intervenci jiných příslušných orgánů.

Na jednu stranu by situace jako přetrvávající nevyřešený objektivně vnímaný střet zájmů nebo vznik střetu zájmů, např. v případě zaměstnance či osoby účinně využívajícího svou pravomoc ke zvýhodňování či záměrnému obohacování hospodářského subjektu, který je vlastněn členem jeho nejbližší rodiny, měly být prověřeny z hlediska jejich dopadu na plnění rozpočtu EU, a to rovněž s cílem určit odpovídající nápravná opatření (např. zrušení a opětovné hodnocení udělovacího řízení, zrušení smluv či dohod, pozastavení plateb, provedení finančních oprav a vymáhání finančních prostředků). Tyto situace by navíc mohly být obecně považovány za protiprávní jednání podle správního práva nebo trestního práva a měly by být v souladu s nimi postihovány.

V současném kontextu, by tedy potenciální premiér nebo ministr měl svůj střet zájmů vyřešit veřejně a s dostatečným předstihem před svým případným jmenováním ze strany prezidenta a neměl by veřejnost a prezidenta stavět před hotovou věc. Naopak, prezident, pokud by jmenoval premiéra nebo ministra se střetem zájmů vzhledem k rozpočtu EU, by mohl porušit své povinnosti podle Smlouvy o fungování EU i podle ustanovení o střetu zájmů podle finančního nařízení EU. Tím by prezident mohl nést za střet zájmů premiéra nebo ministra vzhledem k Evropské unii spoluodpovědnost.

Pravidlo č. 4: Vznikne-li střet zájmů u premiéra nebo ministra, zastavují se dotace firmám, na něž je napojen okamžitě

Pokud jde o správní důsledky střetu zájmů, jde především o otázku způsobilosti oprávněných, resp. neoprávněnosti výdajů z rozpočtu EU. Výdaj ve formě dotace osobě, která je ve střetu zájmů, je nezpůsobilý k proplacení. Pokud by takové poskytnutí dotací bylo realizováno, dochází k ohrožení finančních zájmů EU ve smyslu směrnice EU o ochraně finančních zájmů Unie (č. 2017/1371/EU).

Neoprávněnost výdajů z rozpočtu EU vzniká k okamžiku jmenování premiéra nebo ministra, jenž je ve střetu zájmů. Pokud je tedy ministr nebo premiér v okamžiku jmenování ovládající osobou společností, které čerpají dotace nebo poskytují plnění v

rámci zakázek spolufinancovaných ze souhrnného rozpočtu EU nebo ze státního rozpočtu, nebo má rodinný nebo citový vztah osobě, která by takovou společnost ovládala, jsou od tohoto okamžiku veškeré poskytnuté výdaje pro tyto společnosti nezpůsobilé a nesmí být propláceny. V případě opakovaného vědomého i nedbalostního proplacení dotace nebo dodávky v rámci veřejné zakázky společností ovládaných premiérem nebo ministrem jde o systémové selhání národních orgánů. Pravomoc vyšetřovat tato systémová selhání by měla Evropská komise, případně Úřad pro odhalování a boj s podvody nebo Evropský účetní dvůr.

Pravidlo č. 5: Vznikne-li střet zájmů, může nastoupit trestní odpovědnost u všech, kteří nesplnili povinnost ho vyřešit

Pokud jde o eventuální trestněprávní rovinu, zmíněná směrnice o ochraně finančních zájmů EU, ukládá povinnost pro každý příslušný stát přijmout vhodná opatření k provedení pravidel pro zamezení proplácení neoprávněných výdajů svými vnitrostátními trestněprávními předpisy tak, aby v nich uvedená jednání byla trestnými činy. V kontextu střetu zájmů, jenž ohrožuje finanční zájmy EU, připadají v úvahu podle této směrnice převzaté do českého trestního zákoníku následující trestné činy:

- „podvod poškozující finanční zájmy Unie“, tzn. dotační podvod, ve vztahu k výdajům souvisejícím se zadáváním veřejných zakázek jakýkoli čin nebo opomenutí, alespoň jsou-li spáchány s cílem získat poškozením finančních zájmů Unie pachateli nebo jiné osobě neoprávněný prospěch, v souvislosti s nesprávným použitím takových prostředků či aktiv za jiným účelem, než pro který byly původně přiděleny, čímž dochází k poškození finančních zájmů Unie (čl. 3 odst. 2 písm. b) bod iii) směrnice);
- „pasivní korupce“, kterou se rozumí jednání úřední osoby, která přímo nebo za pomoci prostředníka pro sebe nebo třetí stranu požaduje nebo získá prospěch jakéhokoli druhu nebo přijme příslib tohoto prospěchu za to, že bude jednat nebo se zdrží jednání v souladu se svými povinnostmi nebo při výkonu svých úkolů způsobem, který poškodí nebo pravděpodobně poškodí finanční zájmy Unie (čl. 4 odst. 2 písm. a) směrnice);
- „aktivní korupcí“, kterou se rozumí jednání každé osoby, která slíbí, nabídne nebo poskytne přímo nebo za pomoci prostředníka úřední osobě prospěch jakéhokoli druhu určený pro tuto úřední osobu nebo pro třetí stranu za to, že tato úřední osoba bude jednat nebo se zdrží jednání v souladu se svými povinnostmi nebo při výkonu svých úkolů způsobem, který poškodí nebo pravděpodobně poškodí finanční zájmy Unie (čl. 4 odst. 2 písm. b) směrnice);
- „zpronevěrou“, kterou se rozumí jednání úřední osoby přímo nebo nepřímo pověřené správou finančních prostředků nebo aktiv, která přidělí nebo vyplatí

prostředky nebo si přisvojí nebo použije aktiva v rozporu s účelem, k němuž jsou určeny, a způsobem, který poškozuje finanční zájmy Unie (čl. 4 odst. 3 směrnice).

Český trestní zákoník pamatuje na možnou trestněprávní rovinu poskytování finančních prostředků na nezpůsobilé výdaje (i v souvislosti se střetem zájmů premiéra nebo ministra) jak na straně příjemce dotace, tak i na straně poskytovatele dotace. A to jak v rovině vědomého zavinění nebo v rovině nedbalostní. Nevymáhání neoprávněně proplacených prostředků je systémovým selháním na národní úrovni, které ho jsme již v minulosti byli svědky.

V minulosti jsme již byli svědky protiprávního postupu obcházení pravidel pro způsobilost výdajů ze souhrnného rozpočtu ve střetu zájmů premiéra, kdy byla vytvořena účelově konstrukce ovládnutí jeho společností prostřednictvím svěřenských fondů. Takový postup byl kvalifikován jako obcházení. Stejně tak byl aplikován převod společností ovládaných jedním z ministrů vlády na jeho příbuzné. Tyto příklady obcházení pravidel pro předcházení střetu zájmů v kontextu proplácení nezpůsobilých výdajů jsou protiprávní a nejsou řešením problému. Jediné věcně správné řešení je ukončit proplácení nezpůsobilých výdajů napadených střetem zájmů v okamžiku jmenování premiéra nebo ministra.

Kdo by měl vedle prezidenta řešit střet zájmů potenciálního či případně jmenovaného premiéra nebo ministra?

Než bude premiér nebo ministr jmenován, mohl by si prezident podle výše uvedeného sdělení Evropské komise vyžádat jednak stanovisko Evropské komise, zda v okamžiku případného jmenování předsedy vlády nebo ministra ve střetu zájmů budou pozastaveny dotace z rozpočtu EU specificky pouze společnosti, vzhledem k nimž je ve střetu zájmů, nebo celé České republice, dokud se přesně neurčí, které typy dotací a veřejných zakázek financovaných z rozpočtu EU takové společnosti získávají.

Na přímý dotaz německého europoslance v tomto smyslu v Evropském parlamentu dne 20.11.2025 odpověděl lucemburský eurokomisař pro zemědělství Hansen, že Evropská komise v tomto okamžiku přesnou výši dotací různých typů pro společnosti skupiny Agrofert nezná a musí je teprve zjistit. Nicméně na otázku téhož europoslance v říjnu tohoto roku ohledně střetu zájmů možného budoucího českého premiéra polský eurokomisař pro rozpočet Serafin reagoval, že Evropská komise se bude střetem zájmů českého premiéra zabývat. Na případný dotaz prezidenta by tedy Evropská komise měla dát závazné stanovisko, zda případný budoucí český premiér je vzhledem k rozpočtu EU ve střetu zájmů a co to pro něj bude znamenat.

Současně by se prezident mohl ještě před jmenováním premiéra dotázat Rady, resp. Evropské rady, zda jednou jím jmenovaný premiér ve střetu zájmů bude vpuštěn na jednání Evropské rady, kde se bude řešit budoucí rozpočet EU, zejména pak víceletý finanční rámec pro roky 2028-2035, jenž se nyní začíná vyjednávat, nebo zda premiéra ve střetu zájmů vzhledem k rozpočtu EU, bude muset na jednání Evropské rady nahradit prezident. Smlouva o Evropské unii, konkrétně pak článek 15, podle kterého Evropskou radu tvoří hlavy států nebo předsedové vlád členských států: v českém případě díky výslovné ústavní pravomoci prezidenta reprezentovat stát navenek není problém, aby místo premiéra ve střetu zájmů jel na jednání Evropské rady prezident jako hlava ČR, jenž ve střetu zájmů není.

Vzhledem k ustanovení rozpočtového nařízení EU o střetu zájmu by prezident jako osoba odpovědná za předcházení a vyřešení střetu zájmů u osob, které má pravomoc jmenovat, mohl být spoluodpovědný za jmenování předsedy vlády ve střetu zájmů. Tím by sám mohl ohrozit nejen pozici ČR na Evropské radě při vyjednávání budoucího víceletého finančního rámce EU pro roky 2028-2035, ale i čerpání evropských dotací pro všechny subjekty v ČR, jak bylo popsáno výše.

Evropská komise i Rada, resp. Evropská rada, by rovněž měly mít zájem na vyjasnění otázky střetu zájmů českého premiéra, neboť pokud by s ním členové Evropské rady nebo členové Evropské komise jednali o rozpočtu, mohli by se i oni potenciálně dopustit trestných činů podle směrnice o ochraně finančních zájmů EU uvedených výše. Pravomoc vyšetřovat tyto případné trestné činy by spadala pod Úřad evropského prokurátora (EPPO).

Vybrané právní předpisy konkrétně

Zákon č. 159/2006 Sb., Zákon o střetu zájmů

§ 4b

Obchodní společnost, ve které veřejný funkcionář uvedený v § 2 odst. 1 písm. c) nebo jím ovládaná osoba vlastní podíl představující alespoň 25 % účasti společníka v obchodní společnosti, se nesmí účastnit zadávacích řízení podle zákona upravujícího zadávání veřejných zakázek jako účastník nebo poddodavatel, prostřednictvím kterého dodavatel prokazuje kvalifikaci. Zadavatel je povinen takovou obchodní společnost vyloučit ze zadávacího řízení. Zadavatel nesmí obchodní společnosti uvedené ve větě první zadat veřejnou zakázku malého rozsahu, takové jednání je neplatné.

§ 4c

Je zakázáno poskytnout dotaci podle právního předpisu upravujícího rozpočtová pravidla nebo investiční pobídku podle právního předpisu upravujícího investiční pobídky obchodní společnosti, ve které veřejný funkcionář uvedený v § 2 odst. 1 písm. c) nebo jím ovládaná osoba vlastní podíl představující alespoň 25 % účasti společníka v obchodní společnosti.

Článek 325 Smlouvy o fungování EU

(bývalý článek 280 Smlouvy o ES)

1. Unie a členské státy bojují proti podvodům a jiným protiprávním jednáním ohrožujícím finanční zájmy Unie opatřeními přijatými podle tohoto článku, která mají odstrašující účinek a poskytují v členských státech a v orgánech, institucích a jiných subjektech Unie účinnou ochranu.
2. Členské státy přijmou k zamezení podvodů ohrožujících finanční zájmy Unie stejná opatření, jaká přijímají k zamezení podvodů ohrožujících jejich vlastní finanční zájmy.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014 a (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012

Článek 61

Střet zájmů

- 1.

Účastníci finančních operací ve smyslu kapitoly 4 této hlavy a jiné osoby, včetně vnitrostátních orgánů na všech úrovních, podílející se na plnění rozpočtu v přímém, nepřímém a sdíleném řízení, včetně přípravy na tuto činnost, na auditu nebo na kontrole, se zdrží jakéhokoli jednání, jež by mohlo uvést jejich zájmy do střetu se zájmy Unie. Přijmou rovněž vhodná opatření, která u funkcí v rámci jejich odpovědnosti zamezí vzniku střetu zájmů a která řeší situace, jež lze objektivně vnímat jako střet zájmů.

2.

Případné riziko střetu zájmů týkající se zaměstnance vnitrostátního orgánu přednese tento zaměstnanec svému přímému nadřízenému. Případné riziko střetu zájmů týkající se zaměstnance, na něhož se vztahuje služební řád, přednese tento zaměstnanec příslušné pověřené schvalující osobě. Příslušný přímý nadřízený nebo pověřená schvalující osoba písemně potvrdí, zda střet zájmů existuje. Je-li zjištěn střet zájmů, zajistí orgán oprávněný ke jmenování nebo příslušný vnitrostátní orgán, aby dotčený zaměstnanec ukončil veškerou činnost v dané věci. Příslušná pověřená schvalující osoba nebo příslušný vnitrostátní orgán zajistí, aby byly učiněny veškeré další vhodné kroky v souladu s platným právem.

3.

Pro účely odstavce 1 ke střetu zájmů dochází, je-li z rodinných důvodů, z důvodů citových vazeb, z důvodů politické nebo národní spřízněnosti, z důvodů hospodářského zájmu nebo z důvodů jiného přímého či nepřímého osobního zájmu ohrožen nestranný a objektivní výkon funkcí účastníka finančních operací nebo jiné osoby podle odstavce 1.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie

HLAVA II

TRESTNÉ ČINY V OBLASTI PODVODŮ POŠKOZUJÍCÍCH FINANČNÍ ZÁJMY UNIE

Článek 3

Podvody poškozující finanční zájmy Unie

1. Členské státy přijmou opatření nezbytná k zajištění toho, aby podvody poškozující finanční zájmy Unie byly považovány za trestný čin, pokud byly spáchány úmyslně.
2. Pro účely této směrnice se za podvod poškozující finanční zájmy Unie považují:
 - a) ve vztahu k výdajům nesouvisejícím se zadáváním veřejných zakázek jakýkoli čin nebo opomenutí v souvislosti s:
 - i) použitím nebo předložením nepravdivých, nesprávných nebo neúplných údajů nebo podkladů, které má za následek zpronevěru nebo neoprávněné zadržování prostředků nebo aktiv z rozpočtu Unie nebo rozpočtů spravovaných Uní nebo jejím jménem,
 - ii) neposkytnutím informace v rozporu se zvláštní povinností, které má stejný důsledek, nebo

- iii) nesprávným použitím takových prostředků či aktiv za jiným účelem, než pro který byly původně přiděleny;
- b) ve vztahu k výdajům souvisejícím se zadáváním veřejných zakázek jakýkoli čin nebo opomenutí, alespoň jsou-li spáchány s cílem získat poškozením finančních zájmů Unie pachateli nebo jiné osobě neoprávněný prospěch, v souvislosti s:
 - i) použitím nebo předložením nepravdivých, nesprávných nebo neúplných údajů nebo podkladů, které má za následek zpronevěru nebo neoprávněné zadržování prostředků nebo aktiv z rozpočtu Unie nebo rozpočtů spravovaných Uníí nebo jejím jménem,
 - ii) neposkytnutím informace v rozporu se zvláštní povinností, které má stejný důsledek, nebo
 - iii) nesprávným použitím takových prostředků či aktiv za jiným účelem, než pro který byly původně přiděleny, čímž dochází k poškození finančních zájmů Unie;
- c) ve vztahu k příjmům jiným než plynoucím z vlastních zdrojů založených na DPH, jež jsou uvedeny v písmenu d), jakýkoli čin nebo opomenutí v souvislosti s:
 - i) použitím nebo předložením nepravdivých, nesprávných nebo neúplných údajů nebo podkladů, které má za následek protiprávní snížení zdrojů rozpočtu Unie nebo rozpočtů spravovaných Uníí nebo jejím jménem,
 - ii) neposkytnutím informace v rozporu se zvláštní povinností, které má stejný důsledek, nebo
 - iii) nesprávným použitím zákonně získaného prospěchu, které má stejný důsledek;
- d) ve vztahu k příjmům plynoucím z vlastních zdrojů založených na DPH jakýkoli čin nebo opomenutí spáchané v přeshraničních podvodných systémech v souvislosti s:
 - i) použitím nebo předložením nepravdivých, nesprávných nebo neúplných údajů nebo podkladů v souvislosti s DPH, které má za následek snížení zdrojů rozpočtu Unie,
 - ii) neposkytnutím informací v souvislosti s DPH v rozporu se zvláštní povinností, které má stejný důsledek, nebo
 - iii) předložením správných údajů týkajících se DPH s cílem podvodně zastřít neodvedení daně nebo neoprávněně vytvořit nárok na vrácení DPH.

Článek 4

Jiné trestné činy poškozující finanční zájmy Unie

1. Členské státy přijmou opatření nezbytná k zajištění toho, aby praní peněz ve smyslu čl. 1 odst. 3 směrnice (EU) 2015/849, které se týká majetku pocházejícího z trestných činů, na něž se vztahuje tato směrnice, bylo považováno za trestný čin.
2. Členské státy přijmou nezbytná opatření k zajištění toho, aby pasivní i aktivní korupce, pokud byla úmyslná, byla považována za trestný čin.

a) Pro účely této směrnice se „pasivní korupcí“ rozumí jednání úřední osoby, která přímo nebo za pomoci prostředníka pro sebe nebo třetí stranu požaduje nebo získá prospěch jakéhokoli druhu nebo přijme příslib tohoto prospěchu za to, že bude jednat nebo se zdrží jednání v souladu se svými povinnostmi nebo při výkonu svých úkolů způsobem, který poškodí nebo pravděpodobně poškodí finanční zájmy Unie.

b) Pro účely této směrnice se „aktivní korupcí“ rozumí jednání každé osoby, která slíbí, nabídne nebo poskytne přímo nebo za pomoci prostředníka úřední osobě prospěch jakéhokoli druhu určený pro tuto úřední osobu nebo pro třetí stranu za to, že tato úřední osoba bude jednat nebo se zdrží jednání v souladu se svými povinnostmi nebo při výkonu svých úkolů způsobem, který poškodí nebo pravděpodobně poškodí finanční zájmy Unie.

3. Členské státy přijmou nezbytná opatření k zajištění toho, aby zpronevěra, je-li spáchána úmyslně, byla trestným činem.

Pro účely této směrnice se „zpronevěrou“ rozumí jednání úřední osoby přímo nebo nepřímo pověřené správou finančních prostředků nebo aktiv, která přidělí nebo vyplatí prostředky nebo si přisvojí nebo použije aktiva v rozporu s účelem, k němuž jsou určeny, a způsobem, který poškozuje finanční zájmy Unie.

4. Pro účely této směrnice se „úřední osobou“ rozumí:

a) úředník Unie nebo státní úředník, včetně státního úředníka jiného členského státu a státního úředníka třetí země, přičemž:

i) „úředníkem Unie“ se rozumí osoba:

— která je úředníkem nebo jiným smluvním zaměstnancem Unie ve smyslu služebního řádu úředníků nebo pracovního řádu ostatních zaměstnanců Evropské unie, stanovených nařízením Rady (EHS, Euratom, ESUO) č. 259/68 (dále jen „služební řád“), nebo

— která byla vyslána k Unii členskými státy nebo jakýmkoli veřejným nebo soukromým subjektem a která plní úkoly rovnocenné úkolům prováděným úředníky nebo ostatními zaměstnanci Unie.

Aniž jsou dotčena ustanovení o výsadách a imunitách obsažená v Protokolech č. 3 a č. 7, jsou členové orgánů, institucí a jiných subjektů Unie zřízených v souladu se Smlouvami a zaměstnanci takových subjektů považováni za rovnocenné úředníkům Unie v rozsahu, v němž se na ně nevztahuje služební řád;

ii) pojem „státní úředník“ je třeba chápat na základě definice „úředníka“ nebo „úřední osoby“ ve vnitrostátním právu členského státu nebo třetí země, ve které dotčená osoba svou funkci vykonává.

V řízení, které se týká státního úředníka členského státu nebo státního úředníka třetí země, ale bylo zahájeno jiným členským státem, je však členský stát, který trestní řízení zahájil, povinen použít definici „státního úředníka“ pouze v rozsahu, v jakém je slučitelná s jeho vnitrostátním právem.

Pojem „státní úředník“ zahrnuje všechny osoby zastávající výkonnou, správní nebo soudní funkci na celostátní, regionální nebo místní úrovni. Za rovnocenné státním úředníkům jsou považovány všechny osoby, které na celostátní, regionální nebo místní úrovni zastávají legislativní funkci;

b) jakákoli jiná osoba, která je v členských státech nebo ve třetích zemích pověřena úkoly veřejné služby zahrnujícími správu finančních zájmů Unie nebo přijímáním rozhodnutí týkajících se finančních zájmů Unie a která takové úkoly vykonává.

HLAVA III

OBEČNÁ USTANOVENÍ TÝKAJÍCÍ SE PODVODU A JINÝCH TRESTNÝCH ČINŮ POŠKOZUJÍCÍCH FINANČNÍ ZÁJMY UNIE

Článek 5

Návod, pomoc a pokus

1. Členské státy přijmou nezbytná opatření k zajištění toho, aby navádění ke spáchání kteréhokoli z trestných činů uvedených v člancích 3 a 4 a pomoc při jejich páchání byly rovněž trestné.
2. Členské státy přijmou nezbytná opatření k zajištění toho, aby pokus o spáchání kteréhokoli z trestných činů uvedených v článku 3 a v čl. 4 odst. 3 byl rovněž trestný.

Trestní zákoník

§ 220 Porušení povinnosti při správě cizího majetku

(1) Kdo poruší podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek, a tím jinému způsobí škodu nikoli malou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo

b) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

§ 221 Porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti

(1) Kdo z hrubé nedbalosti poruší podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou důležitou povinnost při opatrování nebo správě cizího majetku, a tím jinému způsobí značnou škodu, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo
- b) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.

§ 260 Poškození finančních zájmů Evropské unie

(1) Kdo vyhotoví, použije nebo předloží nepravdivé, nesprávné nebo neúplné doklady, uvede nepravdivé, nesprávné nebo neúplné údaje anebo zatají doklady nebo údaje, a tím umožní neoprávněné použití nebo zadržování finančních prostředků pocházejících z rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem anebo zmenšení zdrojů některého takového rozpočtu nebo umožní neoprávněné použití nebo zadržování majetku pořízeného z rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Stejně bude potrestán, kdo neoprávněně použije finanční prostředky pocházející z rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem, majetek pořízený z rozpočtu Evropské unie nebo rozpočtů spravovaných Evropskou unií nebo jejím jménem anebo zmenší zdroje některého takového rozpočtu.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,

b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy Evropské unie, nebo

c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(5) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu.

§ 212 Dotační podvod

(1) Kdo v žádosti o poskytnutí dotace, subvence nebo návratné finanční výpomoci nebo příspěvku uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Stejně bude potrestán, kdo použije, v nikoli malém rozsahu, prostředky získané účelovou dotací, subvencí nebo návratnou finanční výpomocí nebo příspěvkem na jiný než určený účel.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu.

(5) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,

b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo

c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(6) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo

b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu financování terorismu (§ 312d) nebo vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f).

(7) Příprava je trestná.